

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Antropoloji Anabilim Dalı

**İKİ İSLAMCI KADIN DERGİSİNDE “KADIN İMGESİ”:
*KADIN VE AİLE İLE BİZİM AİLE DERGİLERİ***

Gölbana Çeken

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2007

İKİ İSLAMCI KADIN DERGİSİNDE “ANNELİK İMGESİ”:
KADIN VE AİLE İLE BİZİM AİLE DERGİLERİ

Gölbana Çeken

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Antropoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2007

TEŞEKKÜR

Çalışmanın sonuca ulaşması için her türlü desteği sağladığı için danışmanım Doç. Dr. Serpil Altuntek'e teşekkürü bir borç bilirim. Başta Antropoloji Bölüm başkanı Prof. Dr. Metin Özbek'e; derslerde aktardıkları bilgi ve deneyimlerinden ötürü Doç. Dr. Suavi Aydın, Yrd. Doç. Dr. Balkı Şafak, Yrd. Doç. Dr. Erhan Ersoy ve Dr. Sibel Özbudun'a ve bölümdeki diğer öğretim görevlileri ve çalışanlarına; jürimde yer alma nezaketini gösterdiği için Doç. Dr. Zehra Dökmen'e teşekkür ederim. Tez süreci boyunca maddi desteklerini esirgemeyen Alptekin ailesine; görüşleriyle katkıda bulunan arkadaşım Ayşe Yıldırım ve destekleriyle hep yanımda olan diğer tüm arkadaşlarıma, ayrıca tez süreci boyunca motivasyonumu yüksek tutmamı sağlayan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

04 Haziran 2007

Gülbana Çeken

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Gülbana Çeken
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara, 25.11.1979

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya
Fakültesi Halk Bilimi (Folklor) Bölümü
Yüksek Lisans : Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler
Öğrenimi Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri : "Küreselleşmeye Karşı Direniş Mekanı:
Çevrecilik", *Folklor/Edebiyat*, (44) 143-150,
(2005).

İş Deneyimi

Stajlar : -
Projeler : -
Çalıştığı Kurumlar : -

İletişim

E-Posta Adresi : gulbana@yahoo.com

Tarih : 04 Haziran 2007

ÖZET

ÇEKEN, Gülbana. İki İslamcı Kadın Dergisinde Kadın İmgesi: *Kadın ve Aile* ile *Bizim Aile* Dergileri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

1980'lerin ikinci yarısından itibaren Türkiye'de İslamcı hareket ve kadının İslamiyet'teki durumu üzerine sorgulamalar modernleşme ve feminist tartışmalara paralel olarak bir ivme kazanmıştır. Bu dönemde, birçok dini cemaatin kapılarını kadınlara açtığı, çeşitli gazete ve dergilerin İslamcı feministlere ya da İslamiyet'te kadın bakış açısına sahip kadınlara yer vermeye başladığı, kimi zaman da bir grup İslamcı kadın yazarın hazırladığı dergilerin çıktığı gözlemlendi.

1980'lerin ikinci yarısı boyunca yayımlanan bu dergiler genel olarak Batı modernitesine karşı tepkilerini kadın imgesi üzerinden yansıtmış ve bu anlamda İslami bir bilinç oluşturma gibi bir misyon üstlenmişlerdir. Kadının anne olarak İslamiyet için eğitilmesine merkezi bir önem veren bu dergiler, modernleşmeye karşı tepkilerini paradoksal olarak yine modernitenin araçlarından –dergi ve gazetelerden- yararlanarak göstermişlerdir. Tez kapsamında ele alınan *Kadın ve Aile* ile *Bizim Aile* dergilerinin, modernleşmeye bir tepki olarak gelişen İslamcı hareketin referanslarına dayanarak, kadın imgesini nasıl yeniden inşa ettiği gösterilmeye çalışılmıştır.

Kadınlara seslenen her iki yayının onların İslamcı kurallar bütünü içinde ataerkil bağlarla ailelerine ve İslam'a sıkıca bağlı bireyler olmalarını sağlamak yönünde bir tavır sergiledikleri gözlemlenmiştir. Her iki dergi de -aralarında çeşitli derecelerde farklılıklar olmasına rağmen- kadının bireyselleşmesine ve özgürleşmesine karşı çıkmıştır. Kadının yeri evi, görevi ise *iyi* eş ve *fedakar* anne olmak şeklinde çerçevelenirken, bedeni ve cinselliği nikahlı eşi dışında herkesten sakınılmak durumunda bırakılmıştır. Kadının bedensel ve toplumsal denetiminin onun *fitne* yaratma potansiyelinin önüne geçmek bakımından önemsendiği ele alınan dergiler bağlamında net bir şekilde anlaşılmaktadır. Öte

yandan, yazarların İslam'ın kadını ikincilleştiren ataerkil yapıya hizmet eden tutumları bu dergilerin Batılı anlamdaki liberal, radikal vb. feminist dergilerden farklı olduğu tespit edilen noktalara arasındadır.

Anahtar Sözcükler

İslam, Modernleşme, İslamcı kadın dergileri, Kadın imgesi, Ataerkillik, *Kadın ve Aile* dergisi, *Bizim Aile* dergisi.

ABSTRACT

ÇEKEN, Gülbana. "Woman Image" in Two Islamic Women's Magazines: *Kadın ve Aile* and *Bizim Aile* Magazines, Thesis for Master's Degree, Ankara, 2007.

Islamist movements in Turkey as well as the questioning as to women's status in Islam have intensified since the second half of the 80's, paralel to modernization processes and the rise of the feminist discourse since then, many Islamic communities began accepting women to their ranks, whereas Islamic journals welcomed contributions from "Islamic feminist", women's magazines preposed by groups of "Islamic feminist" women began to make their appearance.

These magazines, which literally have flourished on the late 1980's reflect a reactions against Western modernity –a reaction usually reflected upon women's image- this has laden them with a mission of creating an Islamic consciousness. Consecrating a priviledged role to the education of women as mothers, these magazines paradoxically display their reactions against modernization through the instruments of modernity, namely the mass media. The thesis aims at revealing the ways the women's image is reconstructed with reference to Islamic movements, in two of the most prominent Islamic women's magazines, *Kadın ve Aile* and *Bizim Aile*.

A distinctly traditional attitude is observed in the discourse of both these magazines, which stresses the importance of patriarchal ties and the women's attachment to Islamic values. Though in differing degrees, both object to women's individualization and liberation. While women's role is reduced to one of *good* wives and *sacrificing* mothers, their bodies are strictly reserved for their legal husbands. That the body and social control over women' bodies is directed to limit their liability to *fitna* is clearly obvious from the texts. Their

conformity to the structures of patriarchy distinguishes their discourse from that of Western versions of feminism (liberal, radical, etc.).

Key Words

Islam, Modernity, Islamic Women's magazines, Image of women, patriarchy, Magazine of *Kadın ve Aile*, Magazine of *Bizim Aile*.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	viii
GİRİŞ.....	1
I. MODERN DÜNYADA İSLAM.....	4
1.1. İSLAMIN MODERNİTEYLE PARADOKSAL İLİŞKİSİ.....	4
1.2. İSLAMCILIK VE KADIN.....	11
II. TEK TANRILI DİNLERDE KADIN İMGESİ.....	16
2.1. YAHUDİLİK'TE KADIN İMGESİ.....	18
2.2. HİRİSTİYANLIK'TA KADIN İMGESİ: "AKIL-RUH" KISKACINDA KADIN.....	20
2.3. İSLAMİYET'TE KADIN İMGESİ: "FİTNE"CI KADIN YA DA "CİNSEL NİMET".....	21
III. KADIN VE AİLE VE BİZİM AİLE DERGİLERİNDE KADIN İMGESİ.....	30
3.1. <i>KADIN VE AİLE</i> DERGİSİNİN GENEL PROFİLİ.....	30
3.2. <i>BİZİM AİLE</i> DERGİSİNİN FARKI NEDİR?.....	38
3.3. ÜREME VE KADIN BEDENİNİN ARAÇSALLAŞMASI.....	44
3.4. DERGİLERDE ANNE OLARAK KADIN İMGESİ.....	57
3.4.1. Çocuk Bakımı ve Terbiyesi.....	61
SONUÇ.....	69
KAYNAKÇA.....	75

KADIN VE AİLE DERGİSİ KAYNAKÇASI.....81

BİZİM AİLE KAYNAKÇASI.....87

EKLER

KISALTMALAR

BA: *Bizim Aile*

bs.: Basım

G. Ç.: Glbana Çeken

KA: *Kadın ve Aile*

s.: sayfa

t.y.: tarih yok